

Anna Torgard, formaður í Havnar Arbeidsskivinnufelag:

Vit mugu hava betri arbeids- eftirlit, sjúkradagpening og barsilsorlov

Góðu verkafólk!

1. mai er dagurin tá verka-
fólk víða hvar um heimin
savnast til fundar ella
kravgongur.

Hesin er dagurin, tá vit
royna at gera stóðuna
upp, roynd at vita hvussu-
leiðis tað hevur gingið í
tíðini, sum fór.

1. mai er eisini dagurin,
har arbeidararerslan setir
fram síni krav og nýtir
høvi til at minna samfel-
agið á, hvør tað er, ið ber
tær tyngstu byrðarnar í
samfelagnum. Hendan
dag roynd vit eisini at vísa
okkara samkenslu við
teimum fakfelagsfólkum,
sum ikki fritt kunna siga
sína hugsan ella fritt
kunna bera fram síni krav.

Nú er so at spyrja:
hvussu hevur gingist hjá
okkum — tí timalønta
partinum av lóntakara-
fjeldini?

Hóast vit í krónum og
oyrum hava vunnið ein
lønarbata, so hevur poli-
tikkurin hjá sitandi lands-
stýrissamgongu holað út
og máað burtur allan

hendan lønarbata. Hetta
er gjørt við at mulstilla
pristalið, hetta er gjørt við
hækkaðum tolli, avgjöld-
um og skatti. Sostatt
hevur lógmaður hildið orð,
tá hann á sinni lovaði at
taka inn aftur í landskassan
hvørt oyra, sum vit
fóru at vinna við samráð-
ingarborðið!

Nýggja samtíðarskatta-
skipanin, sum skuldi
verða eitt framstig, hevur
longu nú vist seg at vera
uppaftur meira órættvis
enn tann gamla skipanin
mótvegis timaløntum og
láginntekubólkunum.

Harafurtur er hendan
skipan púra tilvildarlig:
nøkur fáa t.d. fritíðarløn-
ina útgolna óskerda —
onnur verða trekt her og
nú og missa harvið upp til
helvtina av teirra fritíðar-
løn.

Samstundis er einki til-
vildarligt við skattingini
av vinnulivsfrítøkum og
vinnulivsmonnum. Teir
fáa so at siga bílig lán sum
B-skattgjaldarar, meðan
löntakarinn tað vil siga A-
skattgjaldarin umvent

letur tí almenna bílig lán
við tað at tey flestu timal-
løntu verða órimuliga hart
skattað tá fyrstu tíðina í
skattaárinum.

Samantikið merkir alt
hetta, at tann afturgongd
— tann minking í realløn-
ini, sum byrjaði við borg-
arliga samgonguni hevur
staðið við og er versnað.

Hagtølini prógva, at frá
1975 til 1980 vaks real-
lønin við 6-7% um árið —
síðan hevur bert gingið
tann óvugta vegin hjá
okkum lóntakurum.

Úrslitið av hesari gongd
er, at keypiorkan hjá
okkum timaløntu er mun-
andi minna meðan onnur
kunnu loyva sær eitt for-
brúk sum ongantið áður.

Tann einasta verja vit
timaløntu hava móti
einum áhaldandi real-
lønarfalli er dyrtíðarvið-
gerðin og dyrtíðarviðbøt-
urnar. Tá teir, sum stýra
leggjast á hesa verju og
bróta hana niður hava vit
einki í at velja úttan at
herða og økja munandi um
okkara lóntarkrav til
næstu sáttmálasamráðing

og tað fara vit so sjálvandi
at gera!

Nakað soleiðis stendur
tað til við okkara lóntar- og
inntekuvíðurskiptum.

Landsstýrissamgongan
hevur latið tey sum minst
orka borið tær tyngstu
figgarligu byrðarnar.

Hvussu stendur so til á
øðrum økjum við okkara
áhugamálum? Her kundi
staðið betur til. Øll minn-
ast, at í vetur fóru okkara
starvsfelagar — tær timal-
løntu flakakvinnurnar á
nøkrum flakavirkjum í
allari sámuligheit undir
eitt tiltak fyri at vinna
sær meira menniskjanslig
kor á arbeidssplássinum.

Er nakað meira rimuligt
enn hetta, at bota um
arbeidsviðurskiptini og
mundu ikki tey flestu,
sum hava roynt at arbeida
við akkordferð fyri timal-
lønt skilja hesar kvinnur?

Men hvat hendi?

Ráfiskakeyparar og
arbeidsgevarar bóru seg
at, sum um heimurin
skuldi gingið til grundar.
Teir fóru í hernað ímóti
hesum flakakvinnum. Teir

hóttu við at leggja alt
samfelagið lamið og oman
á alt hetta fóru teir í rætt-
in við okkara starvsfeløg-
um í Føroya arbeidssfel-
ag.

Men teir taptu fyrsta
umfar!

Teir taptu í Føroya
rætti — og er nakað rætt-
visi til her í verðini, so fara
teir eisini at tapa í lands-
rættinum — og verða teir
so noyddir at víðurkenna,
at fakligar ósemjur skulu
avgreiddast á røttum staði.

Ein annar spurningur er
tryggileikin á arbeidss-
plássinum. Her eru vit enn
ov veikar bæði tá tað snýr
seg um starvsviðurskipti
og arbeidstryggileika.

Her eru tað almenna og
teir privatu eins. Har sum
stjórnarnir hava ein
møguleika at klipa burtur
av timalønnum ella flyta
um uppá arbeidstíðir, gera
teir tað, um teir kunnu
spara nøkur oyru. Men
hesi spardu oyru eru smá-
pengar í mun til so nógv
annað forbrúk í samfel-
agnum. Hinvegin merkt
hetta meint hjá tí ein-
støku reingerðarkvinnu,
sum ikki hevur ov nógv
framanundan.

Hóast vit í mong ár
hava havt eitt arbeidss-
eftirlit, so henda
framvegis nógv óhapp á
okkara arbeidssplássum.

Vit mugu tí krevja, at
arbeidsseftirlitið verður
meira effektivt — og vit
mugu krevja, at arbeidss-
gevarnir akta lógina um
arbeidaravernd — og boði-
ni hjá arbeidseftirlitinum.

Øll fastløn her í land-
inum eiga rætt til fulla løn
undir sjúku. Soleiðis er
ikkí hjá okkum. Vit fáa
framvegis bert sjúkræløn
frá 3. sjúkradegi og so fáa
vit bert 80%.

Hóast kvinnur eru so at
siga berandi í høvuðsfram-
leiðslu okkara á landi — og
hóast vit nú hava líka løn
— so hava vit timaløntu
kvinnur enn ikki fingið
eina rimuliga og hóskaði
barsilsorlovsskipan, so-
leiðis sum bæði barn,
mamma og øll familjan
hava krav uppá í einum
framkomnum samfelagi.

Eisini her er stórur mis-
munur og fakfelagsrørslan
eigur framvegis at virka
fyri eini sømiligari barsils-
skipan — tað kann jú ikki
vera rættvist, at tær
kvinnur, sum hava tað
strævnasta kropsliga ar-
beiði, hava tær vónaliga-
astu sémirnar við barns-
burð.

At enda skal eg vegna
Havnar Arbeidsskivinnufel-
ag ynskja alt gott fyri fak-
felagsrørslna í Føroyum
og vóna, at tað má eydnast
okkum við
samanhaldi og stríði at
vinna arbeidssmonnum og
arbeidsskivinnum sømilig
lívikor.

Takk fyri!

Jákup Lindenskov, tingmaður ynskti arbeidararersluni góðan byr við vón um, at til
ber at standa saman og verja felags áhugamál

Vit nærkast katastrofunni — uttanlandsskuldin er um at kollrenna búskap okkara

Dagur arbeidaranna verður
hildin um allan heim í
vissuni um, at tann fel-
agstáttur, sum á sinni

knýtti tey ómúgvandi
saman til verju móti at
verða niðurtraðkað og
týnd — einaferð fór at

geva fjeldini móguleikan
til at skipa fyri, so at
rættferð og sámuligleiki
fór at verða tað vanligasta

í samfelagnum.

Eitt samfelag, har øll-
um varð vissaður rætturin
til at kunna byggja sær
eina vónrika framtíð, uttar
at skeitt vegin eftir
hvaðani tey komu.

Við hesum í skjældr-
inum legði arbeidararersl-
an til brots — og við ein-
um knússandi sterkum
samanhaldi eydnaðist tað
sohvørt at vinna á ó-
rættvisuni — soleiðis at
mong av rættvisismál-
unum vórðu vunnin, hóast
tað mangan gingu dagar
og ár til sigurin fult var
vunnin.

Ja so væl eydnaðist tað
á summum økjum at
vinna á tí órættvísra sam-
felagnum, at nútíðin ofta
metir tey vunnna rættind-
ini sum sjálvsagdar lutir
at vera, uttan annars at
geva sær far um hvussu
tey, ið slóðaðu fyri, mang-
an máttu líða, so tað við-
hvørt sveið í opnum sári.

Men vunnið varð á
mongum órættvisi í tí
samfelagnum, har privat-
iseringin var at kalla
mestsum einaráðandi.

Mangir av teimum, sum
óræddir stigu fram, vistu
hvat tað kundi bera í sær
ikkí at akta teimum ráð-
andi. Vit minnst eisini
teir í dag.

Mourentius Viðstein,

skaldið — ein teirra —
segði tað soleiðis í sínum
arbeidarakvæði: Tá verk
skulu innast, sigur hann
— hvør verður tað tá,
sum leggja seg til skal í
bræði?

Tá eru teir herðar og
hendurnar tvá,
ja, streivið og slitið sum øll
lita á —
tað er arbeidssins dynjandi
kvæði!

— og
Tá tøk skulu takast, tá
vóru vit har,
vit vunnna fram figgarlig
virði.

Og vit reistu hús eins og
vit bygdu far,
vit lögdu hvønn stein í
samfeligssins garð —
gingu trúliga, treystir við
byrði!

Vit minnst eisini søguna
um hin órædda Óla á Kák
— Óla Udbø, sum talaði
og eyggjaði monnum um
at krevja sín rætt, hóast
hóttanina um at gerast
breyðleysur.

Kapparnir í gerandis-
degnum vóru teir.

Tá vóru hesir sum
brutu upp úr nýggjum,
ruddu, slættaðu gøtur, ja
sum úr høðrum gróti
skaptu breyð — hesir vóru
stuðlarnir undir føroysku
arbeidararersluni.

Teirra minni heiðra vit

eisini í dag.

Minnið um hesi ands-
menn í gerandisdegnum,
sum verulig skiltu, hvat
tað var sum leikaði á — og
vistu, at tað var um at gea
at traðka spjaðingarlinið
undir fót.

Uttan samvinnu - soli-
daritet, støðufesti, vart illt
at gera nakað munagott
fyri ta fjøld, sum bert hevur
beru hendur sínar á at
lita.

Hjá arbeidararersluni er
tað týðningarmikið stød-
ugt at hava eyguni eftir,
at tey vunnna rættindini
verða vard.

Einki er at taka seg aftur
í, at gjósturin av
høgravindinum, sum hevur
herjað Vesturheimin,
so titt og knapt høvi býðst
— vil dyrtvunnna rættind-
um arbeidaranna ann.

Um tað eru dømini fleiri
— talandi og týðilig.

Men hjá arbeidararersl-
uni er uppgávan at rópa
varsko tá grundleggjandi
virðini í samfelagnum
verða tilvildarliga umsit-
in. Tá misbýti og ójavnir
er ráðandi á fjallinum. At
mótmeila tí misbýti av
samfeligsslagkøkuni, sum
fer fram.

Arbeidarastættin veit
av royndum at eingin

Framhald á síðu